

чи ліквідація господарського суб'єкта (регресивний розвиток). Метою формування стратегічних планів, проектів і програм є максимізація ефективності роботи підприємства в довгостроковому періоді чи мінімізація витрат у разі ліквідації.

10. Ризик невиконання стратегічних планів, проектів і програм розвитку підприємства. Процес реалізації будь-якого стратегічного плану, проекту та програми нерозривно пов'язаний з поняттям ризику. Це відбувається внаслідок того, що перспективні плани розвитку підприємства, результатом реалізації яких є значне зростання його рентабельності, характеризуються високим рівнем ризику. Категорію ризику доцільно розглядати з позиції максимізації позитивних і мінімізації негативних наслідків настання ризикових подій.

11. Ефективність стратегічного управління розвитком підприємства містить соціальні (суспільні) та економічні компоненти. Кожний з них у свою чергу може бути поділений на зовнішню і внутрішню складові. Соціальний компонент включає ефективність функціонування соціальної інфраструктури на підприємстві (внутрішня) й ефективність взаємодії з зовнішнім середовищем (зовнішня), до якого входять обсяги податкових платежів, участь у соціальних програмах тощо. Економічний компонент можна поділити на ефективність функціонування підприємства як господарського суб'єкта (внутрішня) та ефективність вкладень власників підприємства (зовнішня).

На рисунку зображено структурно-логічну схему взаємозв'язку основних етапів стратегічного управління розвитком підприємства.

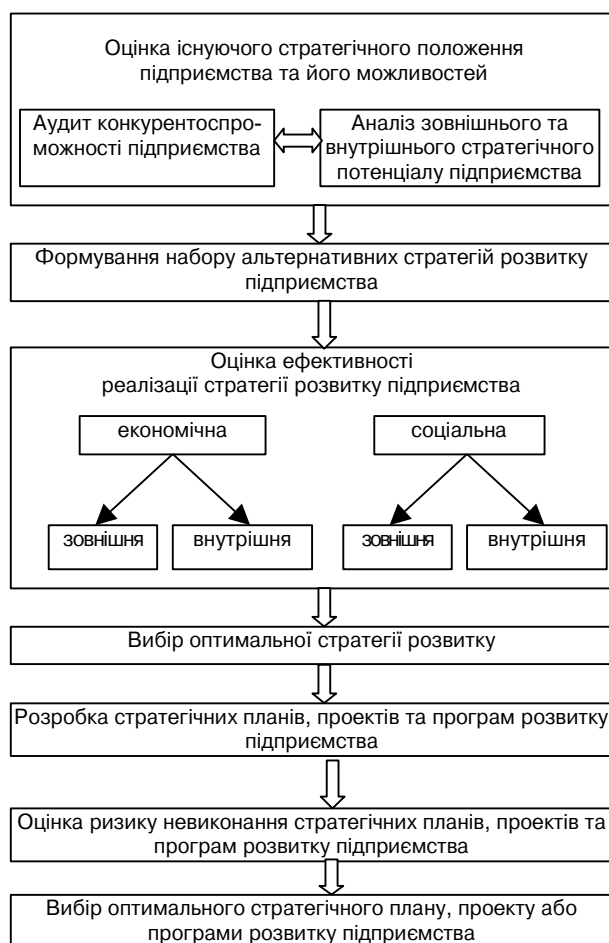

Рис. Структурно-логічна схема взаємозв'язку основних етапів стратегічного управління розвитком підприємства

Отже, методологічною основою стратегічного управління розвитком підприємства є запропонований та обґрунтований

концептуальний підхід, основа якого — єдність взаємодії низки інститутів ринкової економіки. Їх взаємовплив призводить до появи синергетичного ефекту. Структурними елементами підходу є низка подій, що здійснюються в процесі розвитку господарського суб'єкта і становлять дії фінансово-економічного, комерційного, юридичного, соціального, виробничого, інноваційного, організаційного, екологічного характеру, результатом котрих є зростання соціальної та економічної ефективності підприємства.

Подальшими напрямками дослідження є розробка методологічних підходів та практичних рекомендацій до оцінки використання основних активів діяльності підприємства (матеріальних, фінансових, інформаційних та інтелектуальних).

Література: 1. Газарян А. Методологические основы стратегического планирования. — Бишкек: ОФЦИР, 2003. — 72 с. 2. Гапоненко А. Л. Стратегическое управление: Учебник / А. Л. Гапоненко, А. П. Панкрусин. — М.: Омега-л, 2004. — 472 с. 3. Тищенко А. Н. Стратегия управления развитием предприятия / А. Н. Тищенко, О. О. Головкин. — Харьков: ЭДЕНА, 2003. — 200 с. 4. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэм-пелл; [Пер. англ., под ред. Ю. Н. Каптуревского. — СПб.: Питер, 2001. — 336 с. 5. Пономаренко В. С. Стратегия развития предприятия в условиях кризиса: Монография / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. — Харьков: Вид. дім "ІНЖЕК", 2003. — 328 с. 6. Пуятин Ю. С. Фінансові механізми стратегічного управління розвитком підприємства: Монографія / Ю. С. Пуятин, О. І. Пушкар, О. М. Тридід. — Харків: Основа, 1999. — 488 с. 7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Навч. посібник / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. — К.: КНЕУ, 1999. — 384 с.

Стаття надійшла до редакції
04.04.2006 р.

УДК 657.471.76

**Лабунська С. В.
Басова І. О.**

ПРОБЛЕМИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

In the article the problems of calculating the cost of finished products in the financial and administrative accounting, the problems of considering the enterprise's valid and probable expenses and its reflection in the bookkeeping are examined.

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. №996-XI констатував розподіл у рамках загальної системи бухгалтерського обліку підсистем фінансового та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, визначивши при цьому внутрішньогосподарський облік як "систему обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішнього користування в процесі управління підприємством" [1]. В даній статті розглядаються проблеми та вимоги щодо ефективного функціонування саме системи управлінського обліку.

Подальший розвиток ринкових відносин в економіці України обумовлює та викликає потребу у формуванні якісно нової інформаційної системи, що забезпечує потреби сучасного менеджменту підприємства.

Саме розвиток системи менеджменту, з одного боку, підвищує вимоги до оперативності, достовірності та об'єктивності інформації, що формується за даними бухгалтерського обліку, а з другого — потребує вже такої інформації, яка проаналізована та згрупована за потребами управління і яка містить відомості щодо декількох варіантів розвитку подій. Тобто бухгалтерський облік у його управлінській підсистемі набуває окрім контрольної та облікової функцій ще й аналітичної та, подекуди, прогнозної.

На сучасному етапі серед теоретиків та практиків бухгалтерського обліку розгорнута широка дискусія щодо функцій та якісної характеристики бухгалтерського обліку як інформаційної системи [2; 3]. Тобто ведеться полеміка про раціональність перебирання на себе та подальший розвиток в управлінському обліку аналітичної та прогностичної функцій: чи це є функціями суто менеджменту, чи вони притаманні вже управлінському обліку та виступають підґрунтям формування, на відміну від бухгалтерського обліку, якісно нової інформаційної системи стратегічного обліку.

Слід зазначити, що на думку авторів, основою при формуванні інформаційної системи управлінського обліку є потреби саме користувачів, а це перш за все команда управлінців та власників підприємства. Саме такі інформаційні запити формують систему як таку, а значить визначають функції та вимоги щодо управлінського обліку. Тобто на підприємствах з низьким рівнем розвитку менеджменту управлінському обліку буде притаманна саме облікова та подекуди аналітична та контрольна функції за відсутністю функцій планування та прогнозування. При цьому останні можуть не дуже цікавити менеджерів та власників цих підприємств, але вимагатися з боку потреб фінансового обліку, який має загальні вимоги та стандарти щодо складання фінансової звітності. Це стосується групування інформації про витрати за центрами відповідальності, за економічними елементами, розподілу витрат на продукцію та витрат періоду. І тому формувати на таких підприємствах системи стратегічного обліку – недоречно [4; 5].

На підприємствах, де рівень менеджменту високий – високі й вимоги до первісної обробки інформації, її надійності та обсягу. При цьому ставляться питання саме оптимізації, тобто зіставлення витрат на отримання з результатами діяльності підприємства за умов використання інформації.

З приводу цього зростають і вимоги щодо організації загальної облікової політики, яка б враховувала та пов'язувала потреби управлінського обліку для обґрунтованого прийняття рішень та вимоги до періодичності, зіставності та об'єктивності інформації, що надається у фінансовому обліку та звітності. Тобто, з одного боку, управлінський облік, на думку авторів, перетворюється в стратегічну інформаційну систему, а з другого – більш тісно сплітається з фінансово-обліковою підсистемою, як частиною розглянутої інформаційної системи стратегічного обліку, одночасно висуваючи до неї якісно нові вимоги.

Отже, для забезпечення якісної організації управління витратами підприємства головною метою систем калькулювання собівартості продукції є об'єктивне обчислення витрат на виробництво кожного виду продукції підприємства, тобто формування виробничої собівартості.

Слід зазначити, що показник повної собівартості відсутній у сучасному фінансовому обліку країни, бо його неможливо там сформувати за умов дохідної оптики, яку покладено в основу вітчизняної облікової системи. Такий підхід, з одного боку, підвищує якість надання інформації у фінансових звітах, бо висвітлює реальний рух грошових коштів шляхом співвіднесення доходів та витрат періоду. З іншого боку, списання витрат у періоді виникнення не дає можливості їх накопичити для формування та оцінки показника повної собівартості на синтетичних рахунках обліку; а саме цей показник є базовим на більшості промислових підприємств у системі менеджменту. Таким чином, у фінансовому обліку формується виробнича собівартість, що не завжди враховує реальні витрати і потреби підприємства. Але лише маючи реальну собівартість можна розрахувати реальний прибуток з метою ефективного управління виробництвом.

Формувати реальну собівартість за запитом управлінців – трудомістка праця, що заважає оперативному прийняттю рішень, бо потребує розробки системи особливого накопичення та обробки первинної інформації системи управлінського обліку. Тож, для українських підприємств на сучасному етапі розвитку економіки доцільним, на погляд автора, буде окреслення деяких шляхів вирішення цієї проблеми. Одним із них є встановлення певного періоду для формування реальної собівартості та надання такої інформації користувачам для прийняття оперативних рішень. Тривалість релевантного періоду визначається самим підприємством залежно від технологічного циклу, необхідності інформації для прийняття рішень та інших зовнішніх і внутрішніх факторів.

Але саме для планування розвитку підприємства в короткостроковому та довгостроковому періоді необхідно враховувати витрати, що не входять до виробничої собівартості. В практиці короткострокового управління використовуються принципи поділу витрат на прямі та накладні, постійні та змінні. Ці принципи з метою довгострокового аналізу застосовувати неможливо, оскільки в тривалій перспективі витрати підприємства змінюють свою ознаку і можуть бути розглянуті як умовно-змінні або умовно-постійні лише в релевантному діапазоні часу [2]. Те ж саме стосується і розподілу витрат на прямі або накладні. Тоді основною проблемою стає визначення такого діапазону для кожного окремого підприємства чи для кожного з декількох видів продукції, що виробляє одне підприємство, в якому можна досить якісно розробити методики і первісні документи, в яких класифікувати витрати під час їх виникнення.

Слід зазначити, що прямі витрати займають дедалі меншу питому вагу в собівартості продукції промислових підприємств, у той час як накладні витрати збільшуються. Тому саме зараз посилюється увага науковців до вивчення поведінки непрямих (накладних) витрат, особливо в їх змінній частині [4 – 6].

В табл. 1 наведені дані про структуру операційних витрат на виробництво за останні роки, що наводяться у фінансовій звітності (Форма №2 "Звіт про фінансові результати" Розділ 2 "Витрати по елементам").

Таблиця 1

Структура операційних витрат на виробництво продукції промисловості

Показники витрат	Роки				
	2001	2002	2003	2004	2005
Матеріальні витрати, %	68,5	67,2	65,3	67,7	67,3
Витрати на оплату праці, %	7,6	5,8	4,2	3,9	3,8
Відрахування на соціальні заходи, %	9,6	9,2	9,1	8,4	8,6
Амортизація, %	3,5	3,2	5,4	3,3	3,4
Інші витрати, %	10,8	14,6	19,0	7,5	7,4

В табл. 2 наведені витрати одного з підприємств Харківського регіону за місяць, які розділено на постійні та змінні за даними аналітичного обліку. Це пов'язано з тим, що жодна з форм фінансової та статистичної звітності не дає інформації про постійні та змінні витрати.

За дослідженнями авторів, на підприємствах Харківської області питома вага змінних витрат коливається в межах від 60% до 80%, а умовно-постійних — від 40% до 20% відповідно. З табл.2 видно, що змінні витрати займають близько 70% в загальному обсязі витрат за місяць. Таким чином, першочерговим завданням стає планування змінних витрат.

Таблиця 2

Витрати підприємства за місяць 2005 року за елементами, грн.

№ з/п	Витрати	Загальні витрати	Умовно-постійні витрати	Змінні витрати
1	Матеріальні витрати	39950,00	3100,00	36850,00
2	Витрати на оплату праці	24650,00	4250,00	20400,00
3	Відрахування на соціальні заходи	9699,78	1672,38	8027,40
4	Амортизація	5312,00	5312,00	-
5	Інші витрати	12719,00	12037,00	682,00
	Разом	92330,78	26371,38	65959,40

Тому саме зараз посилюється увага науковців до вивчення поведінки непрямих (накладних) витрат, особливо в їх

змінній частині [4 – 6]. Значно ускладнює аналіз поведінки витрат відсутність звітних форм та розділів у звітних формах щодо обліку постійних та змінних витрат. Дані щодо обсягів постійних та змінних витрат можна взяти лише з аналітичних субрахунків до рахунків 8 та 9 класів, що можливо тільки за умови, якщо ведення таких субрахунків передбачено обліковою політикою підприємства.

Однією з головних проблем, що існують в обліку змінних витрат є те, що фінансовий облік має змогу фіксувати лише ті факти господарської діяльності, які вже відбулися, тобто дійсні витрати – витрати, що потребують сплати грошових коштів або витрачання будь-яких інших активів. Лише ці витрати підприємство має право фіксувати у фінансовому обліку, та, враховуючи їх, визначати фінансовий результат діяльності [7]. При цьому законодавство не регламентує облік альтернативних витрат, тобто витрат, що могли б стати дійсними за умови прийняття альтернативного управлінського рішення. Отже, в системі фінансового обліку унеможливується подальший розвиток аналітичної функції і на її підґрунті – прогнозової. Ці функції, бо інформаційні запити щодо їх реалізації виникають, й перебирає саме система управлінського обліку.

Отже, метою даної статті є визначення ролі управлінського обліку для оцінки дійсних витрат підприємства з метою обґрунтування ринкової стратегії підприємства та розробки таких підходів до формування облікової політики, які максимально забезпечували б інформацією менеджера для прийняття рішень в контексті загальної стратегії підприємства.

Перелік витрат що відображаються у фінансовому обліку чітко регламентовано нормативними актами, зокрема П(с)БО 16 "Витрати". Управлінський облік за сучасних умов розвитку його методології дає можливість обліковувати альтернативні витрати – витрати, що характеризують вигоду, яка втрачається внаслідок прийняття альтернативного рішення. Зрозуміло, що будь-яке управлінське рішення пов'язано з проблемою вибору [8; 9].

Для більш повного розуміння сутності витрат необхідно розглянути структуру витрат як поняття, бо досі нема його однозначного стандартизованого тлумачення.

Визначення активів підприємства обумовлено П(с)БО 2 "Баланс". Тлумачення витрат наведено у П(с)БО 16 "Витрати". Перш за все слід визначити, що у цьому стандарті йдеться про вже спожиті витрати. Це тлумачення виходить з потреб фінансового обліку, бо, як вже підкреслювалося, в його основу в Україні покладено дохідну оптику, яка передбачає визнання витрат, спожитих у звітному періоді задля зіставлення з доходом цього періоду [10]. На погляд автора цій вимозі відповідає термін "видатків" [11] (на відміну від доходів) або "видатків" (як вже спожитої частини витрат). Хоча в сучасних наукових дослідженнях [2; 5] зустрічаються обидва терміни, автори схиляються до останнього визначення, як більш притаманного українській мові та такого, що відповідає суті тлумачення. Взаємозв'язок наведених визначень зображений на рис. 1.

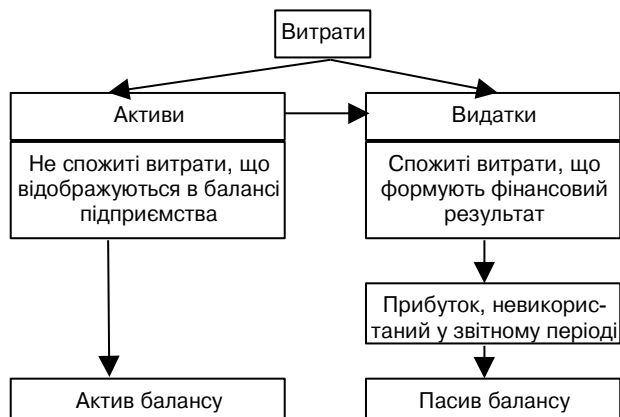

Рис. 1. Структура витрат підприємства

Розглянемо кожну із складових витрат окремо. Щодо активів, то при їх споживанні у процесі господарської діяльності підприємства вони поступово переходять до складу видатків та впливають на фінансовий результат. Щодо витрат, то в цьому випадку ситуація дещо складніша. Видатки підприємства за звітний період накопичуються у фінансовому обліку на рахунках дев'ятого класу. При цьому в кінці звітного періоду дебетово сальдо рахунків 90, 91 (в частині нерозподілених витрат), 92, 93 та 94 відноситься до дебету рахунку 79 "Фінансові результати", що в свою чергу закривається на рахунок 44 "Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)". Отже, в результаті отримуємо цілком логічну схему: витрати, що спожиті у звітному періоді привели до формування прибутку (чи збитку) цього ж періоду. Але при детальному розгляді формування 91 рахунку логічна схема порушується. Вище було зазначено, що на рахунок 79 не відноситься сальдо 91 рахунку в частині розподілених витрат [7]. Розглянемо закриття рахунку 91 "Загальновиробничі витрати" за допомогою наступної схеми (рис. 2):

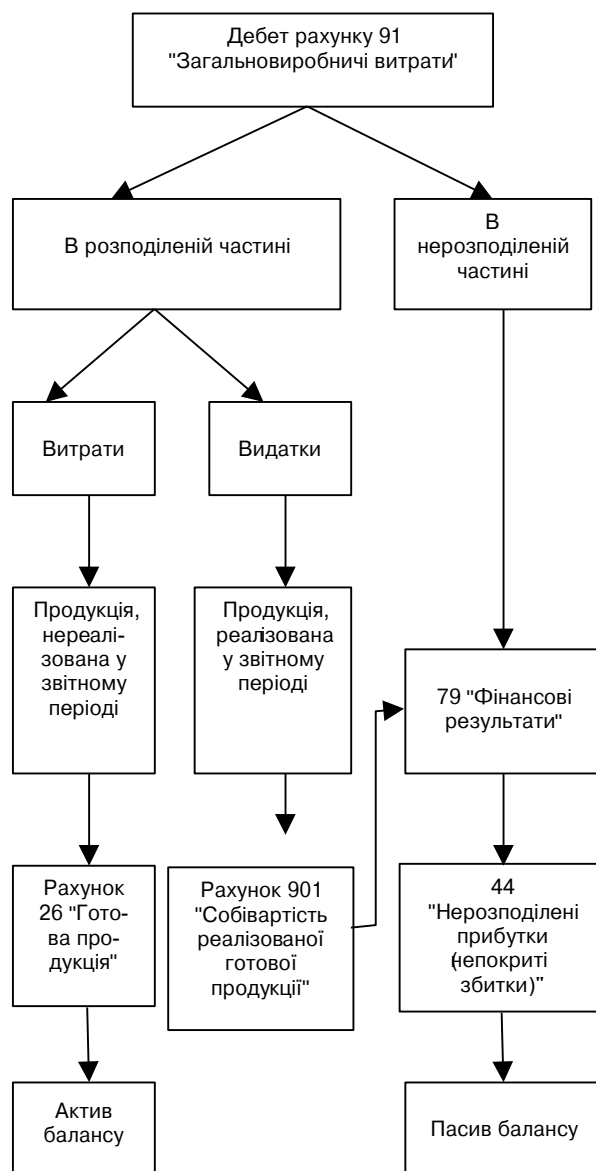

Рис. 2. Розподіл загальновиробничих витрат

Як бачимо, виникає одразу два запитання: по-перше, на рахунок 91 обліковуються витрати чи видатки; по-друге, яким

чином спожиті витрати (тобто видатки) знову стають активами, тобто не спожитими витратами?

Щодо першого запитання, то його законодавче врегулювання відсутнє. За назвою на рахунку 91 повинні обліковуватися витрати, а за сутністю – видатки. Як уже було розглянуто, стандарт бухгалтерського обліку 16 має назву "Витрати", а регулює облік видатків.

Щодо другого запитання, то на думку авторів облік готової продукції на рахунку 26 необхідно розділити за субрахунками за критерієм звітного періоду, в якому вона була виготовлена. Таким чином буде вирішено питання щодо дійсної вартості продукції, що виготовлена в різних звітних періодах, хоча б до оцінки виробничої собівартості. Це дасть змогу менеджерам приймати оперативні рішення про обсяги реалізації продукції, продаж в кредит та ін. Розділивши таким чином облік готової продукції, бухгалтер в будь-який час за допомогою дисконтного множника [8] зможе надати інформацію про майбутню вартість продукції, що виготовлена в теперішньому звітному періоді, та про минулу вартість продукції, що знаходиться на складі декількох звітних періодів за допомогою уточнення дійсної вартості витрат. Також можливий варіант введення до рахунку 26 субрахунків, на яких би обліковували витрати за критеріями зміни витрат на продукцію у часі. Приклад розробки таких субрахунків наведено в табл. 3. Витрати, що обліковуються за дебетом рахунку 91 "Загальновиробничі витрати" за логікою побудови бухгалтерського обліку необхідно відносити в дебет рахунку 901 "Собівартість реалізованої готової продукції", але це можливо лише за умови, що вся продукція, вироблена в поточному звітному періоді буде реалізована протягом того ж звітного періоду.

У такому разі сальдо та обороти за синтетичним рахунком 26 "Готова продукція" показуватимуть повні витрати підприємства, що відносяться до виготовленої продукції, не порушуючи принципи побудови фінансового обліку і водночас задовольняючи потреби управлінського.

Для розрахунку реального фінансового результату необхідно враховувати і можливі витрати. Цей розрахунок необхідно проводити для всіх видів ресурсів, якими володіє підприємство. Для цілей управлінського обліку доцільне використання оцінки ресурсів на основі показників, відповідних до кожного виду ресурсів, що наведені на рис. 3.

Таблиця 3

Можливі субрахунки до рахунку 26 "Готова продукція"

Номер субрахунку	26.1	26.2	26.3
1	2	3	4
Назва субрахунку	Виробнича собівартість	Дійсна виробнича собівартість	Дисконтована виробнича собівартість
Характеристика	Активний	Активний	Активний (контрактний)
Сальдо початкове	Показує виробничу собівартість продукції, що на дату звітності існує на балансі підприємства	Розгорнуте: показує витрати, які не було включено до виробничої собівартості, але які належать до виробленої продукції в періоді	Дебетове: показує суму дооцінки повної собівартості за звітний період. Кредитове: показує суму уцінки повної собівартості за звітний період

Закінчення табл. 3

1	2	3	4
Обороти за дебетом	Збільшення кількості готової продукції за звітний період	Нарахування витрат, що не входять до виробничої собівартості за звітний період	Дооцінка повної собівартості за звітний період за допомогою коефіцієнтів дисконтування, загального чи диференційованого за елементами чи статтями залежно від вимог до побудови облікової політики
Обороти за кредитом	Реалізація готової продукції за звітний період	Списання витрат, що не входять до реальної собівартості за центрами виникнення	Уцінка повної собівартості за звітний період за допомогою коефіцієнтів дисконтування
Сальдо кінцеве	Показує виробничу собівартість продукції, що на дату звітності існує на балансі підприємства	Розгорнуте: показує витрати, які не було включено до виробничої собівартості, але які відносяться до виробленої продукції, за період, що є нульовим	Дебетове: показує суму дооцінки повної собівартості за звітний період. Кредитове: показує суму уцінки повної собівартості за звітний період
Відображення в синтетичному обліку	За методичними рекомендаціями про застосування регістрів бухгалтерського обліку №356	Регістри, що розробляються підприємством самостійно відповідно до цілей управлінського обліку, які знайшли відображення в обліковій політиці підприємства	
Відображення у звітності	Баланс, примітки до фінансової звітності	Рекомендовано відображення сальдо та оборотів в окремому розділі приміток до фінансової звітності (приклад наведено в табл. 2 та табл. 3)	

Вид ресурсів

Показники оцінювання

Рис. 3. Підходи до оцінки ресурсів відповідно до їх виду

При оцінці можливих витрат необхідно також звернути увагу на рентабельність підприємства або конкретного управлінського рішення. Так, якщо коефіцієнт рентабельності від вво-

ду в експлуатацію придбаного устаткування більший за депозитну ставку, то можливі витрати для альтернативного рішення визнаються на основі показників рентабельності.

Законодавство, що існує сьогодні в Україні [1], не дає змоги відображати у звітності можливі витрати, тому авторами було запропоновано додаткові розділи до "Приміток до фінансової звітності", що наведені в табл. 4 та 5.

Ці розділи дозволяють отримувати інформацію зовнішнім і внутрішнім користувачам про виробничу та повну собівартість продукції, а також про обсяг і номенклатуру витрат, що не входять до виробничої собівартості. Використання такої форми звітності дозволяє отримати зведену інформацію щодо формування собівартості за звітний період в такій формі, що легко читається та аналізується. Також можливе використання документу такої ж форми лише для цілей управлінського обліку, період складання якого визначається інформаційними потребами та стратегічною метою підприємства.

Заповнення розділу в річному звіті рекомендується накопичувальним підсумком або виділенням звітних періодів (місяць, квартал). Цей розділ надає переважно аналітичну інформацію, що розрахована за різноманітними методиками та яка необхідна для прийняття управлінських рішень щодо збутової діяльності в релевантному діапазоні.

Таблиця 4

Примітки до фінансової звітності (Форма 5)
Розділ ____ "Повна собівартість виготовленої продукції"

№ з/п	Показник	Виробнича собівартість	Витрати, що не враховані у виробничій собівартості				Усього витрат	Усього повна виробнича собівартість
			А	...	Я			
1	Залишок на початок періоду							
2	Нараховано за період							
3	Списано за період							
4	Залишок на кінець звітного періоду							

Таблиця 5

Примітки до фінансової звітності (Форма 5)
Розділ ____ "Дисконтування витрат"

№ з/п	Показник	Дооцінка, в т. ч. за коеф.		Усього	Уцінка, в т. ч. за коеф.		Усього	Усього (згорнуте сальдо)
		А	Б		В	Г		
1	Залишок на початок періоду							
2	Оборот за дебетом рахунку							
3	Оборот за кредитом рахунку							
4	Залишок на кінець періоду							

Розглянутий вище матеріал дає змогу зробити наступні висновки:

облік витрат у фінансовому обліку є не завжди об'єктивним;

управлінський облік дає можливість враховувати дійсні та альтернативні витрати;

для цілей управлінського обліку можна виділити критерії оцінки можливих витрат для різних видів ресурсів;

поняття собівартості у фінансовому та управлінському обліку різняться за переліком витрат, що входять до їх складу;

лише управлінський облік дає змогу вирахувати найважливіший показник діяльності будь-якого підприємства – реальний прибуток.

Література: 1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" №996-XIV від 16.07.1999р // zakon.rada.gov.ua. 2. Голов С. Ф. Управлінський облік — К.: Лібра, 2003. — 704 с. 3. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства. — К.: ЦУЛ, 2002. — 220 с. 4. Гуцайлюк З. Прогнозний (стратегічний) учёт и современные проблемы развития теории бухгалтерского учёта // Бухгалтерский учёт и аудит. — 2006. — №2. — С. 14 — 19. 5. Николаева О. Э. Стратегический управленческий учёт: Науч. практ. изд. / О. Э. Николаева, О. В. Алексеева. — М.: ЮНИТИ, 2003. — 304 с. 6. Чебан Т. Организационные аспекты построения бухгалтерии стратегического типа / Т. Чебан, В. Яценко // Бухгалтерский учёт и аудит. — 2004. — №12. — С. 31 — 36. 7. Маляревский Ю. Д. Финансовый учёт. Учебно-методическое пособие для самостоятельного изучения дисциплины / Ю. Д. Маляревский, П. С. Тюпонник. — Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2003. — 288 с. 8. Лабунська С. В. Проблеми оцінки ефективності прийняття економічних рішень з урахуванням інноваційних аспектів діяльності підприємства / С. В. Лабунська, Г. О. Дмитрівська // Економіка розвитку. — 2005. — №1. — С. 60 — 63. 9. Лабунська С. В. Проблеми узгодження оцінки дійсних витрат в управлінському та фінансовому обліку підприємства / С. В. Лабунська, І. О. Басова // Міжнародні тенденції розвитку бухгалтерського обліку і аудиту та перспективи для України: Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 96 — 97. 10. Лабунская С. В. Конспект лекций по курсу "Управленческий учёт" для студентов специальности 8.050106 всех форм обучения. Часть 1. — Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2005. — 60 с. 11. Белявцева В. В. Організація управлінського обліку в торгово-виробничих підприємствах. Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит". — Харків: ХДУХТ, 2006. — 17 с. 12. www.ukrstat.gov.ua.

Стаття надійшла до редакції
07.06.2006 р.

УДК 65.01

Воронкова А. Е.
Вечерковски Р.

ЗНАННЯ ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

In the article the fact that the knowledge of the enterprise is the nonmaterial resource which form the competitive advantages of the enterprise is grounded. The conceptual apparatus as for the knowledge of the enterprise is examined. The factors that influence upon the state of knowledge are found out. The results of diagnostics of the state of knowledge at the enterprises of Ukraine and Poland are given. The model of knowledge management is offered.

Нова управлінська парадигма характеризується тим, що визначає джерелом тривалої переваги перед конкурентами нематеріальні ресурси. До початку ХХІ сторіччя пріоритетність головного нематеріального ресурсу підприємства – людини та знання, що вона несе – була однострійно визнана як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Рациональне використання знань підприємства можливо за наявності нового підходу до управ-